

ZVONČEK

6

1 9 3 2 — 1 9 3 3

VSEBINA ŠESTEGA ZVEZKA

Stran

1. Francè Podrekar: Pust. Risba	121
2. Manica Komanova: Babo žagajo	122
3. E. Gangl: V spominsko knjigo. Pesem.	123
4. Gustav Strniša: Kurent	124
5. Zdravko Ocvirk: Da ste jo poznali. Pesem	125
6. K. M.: Na pustni dan	126
7. Vinko Bitenc: Ugrabljeni kraljevič. Pravljica	127
8. Marko Vzhodnik: Čajevec pripoveduje	130
9. Hlaček in Biba. Vesele zgodbe dveh neugnancev. 4. Pust	132
10. Iz zgodovine krompirja	134
11. Marijana Željeznova-Kokalj: Večerna molitev. Jutrnja molitev. Pesmici	134
12. Oskar Hudales: Kaj je pripovedoval boter Matjaž. 5. Kitajski templji	135
13. Drobne zanimivosti	136
četrtek	137
14. Marija Grošljeva: Bobi Nespodobi, začarani pes. Predpust. Bobi na debeli	
15. Arnošt Adamič: Deček iz sirotišnice. Povest	139
16. Zastavice za brihtne glavice, Rešitev in rešivci, Za smeh, Skrivalnica, Cipek	
17. Iz mladih peres. Prispevki »Zvončkarjev«	144
in Capek	143
18. Kotiček gospoda Doropoljskega	Tretja stran ovitka.
19. Strie Matie — s košem novic	Četrta stran ovitka.

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrta leta 7·50 Din. Posamezni zvezki po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin v Ljubljani. — Izdaja Konzorcij »Zvončka« (Dr. Tone Jamar). — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Strukelj).

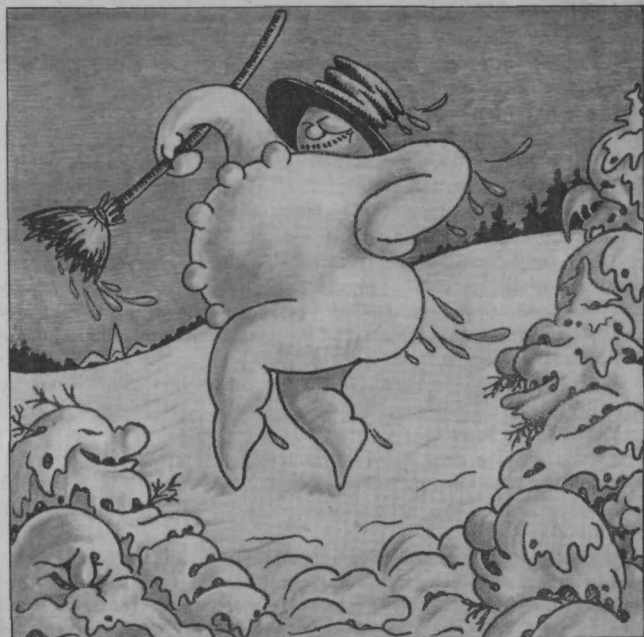
ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

Leto XXXIV

Štev. 6

Februar 1933

Pust

BABO ŽAGAJO

MANICA KOMANOVA

Čofinov hlapec, krivogledi Jurež, to vam je bil navihaneč! Najrajši si je »izposodil« nas otroke. Če se je le dalo, nas je nalagal ali kako drugače potegnil. Seveda smo se dostikrat pošteno jezili nad tem porednežem. Pa ker otrok le prerad pozabi na vse neprijetnosti, nas je ta hudomušni Jurež na svoje veliko veselje kaj kmalu iznova spravil na lim.

V marcu je bilo, tako nekam sredi posta. Otroci smo se kljub hladni pomladni sapi že bosopeti podili po travniku, ko je iz grmovja, z grabljami na rami, pokukal — Jurež.

»Le igrajte se naprej,« je rekel sladko, ko je videl, da smo se nekoliko prestrašili. »Samo nekaj posebno lepega bi vam rad povedal, če hočete namreč?«

»Hočemo, hočemo,« smo zavpili vsi. »Jurež, povej hitro!«

»Čujte torej! Nekaj posebnega lahko vidite jutri zjutraj. Nekaj takega, kar še niste videli nikoli!«

»Kje pa? Jurež, povej no brž!«

»No, no, pustite me, naj izgovorim! Predvsem je treba, da nikomur niti pikice ne čmrknete o tem!« Jutri zjutraj, ko bo ura odbila šest, hitite vsi na onile Žibertov grič in videli boste, kako bodo tam žagali babo. Tudi jaz bom šel gori, no, sevedal!«

Otroci smo se nekam plašno spogledali.

»Ampak — Jurež, kakšno babo? Pa žagali? In zakaj?«, smo vpraševali vse vprek.

»Ne bodite preveč radovedni! Več vam ne smem povedati. Sicer se lahko zgodi, da celo jaz ne bom videl ničesar. Torej, jutri zjutraj, če hočete.«

Nato je Jurež spet izginil v grmovje, mi pa smo se hiteli posvetovati:

»Kaj pa, če Jurež laže?«

»Morda pa je danes govoril resnico. Škoda bi pa le bilo, če bi zamudili kaj tako imenitnega!«

Končno smo sklenili, da gremo pogledat, pa naj bo že potem kakor hoče.

Drugekrati so imele naše mamice opraviti dovolj, da so nas spravile pokoncu, toda tisto jutro smo vstali kar sami, pa še kako potihem. Na mah smo bili oblečeni in ko je v stari podružnični cerkvi klenkalo šest, smo bili že vsi zbrani pri Žanovem kozolcu. Nato pa frrr — naprej, na Žibertov grič.

Ko smo prisopli na vrh, smo začudeni obstali.

Niti Jureža, niti babe, sploh žive duše ni bilo gori. Čakali smo do sedmih, potem smo se pa vrnilo — z dolgimi nosovi. Zdaj smo vedeli, da nas je Jurež spet prav pošteno potegnili.

Ko sem prišla domov, me je mati ostro prijela, kje sem bila. Povedala sem ji vse po pravici. Tedaj se je glasno zasmejala:

»Vidiš, trapica, tako se godi otroku, ki verjame drugim več nego svoji materi. Že prav, tebi in vsem, ki ste gori drveli!«

»Pa zakaj, mami-ca,« sem vprašala jokaje. »se je Jurež zlagal tako čudno?«

»Vidiš, to je pa tako,« me je poučila mati. »Danes je sredpostna sreda, torej je ravno polovico postnega časa v kraju. Radi tega pravijo, da na današnji dan prežagajo babo. V resnici je pa na polovico prežagan le postni čas. Zakaj govore tu o babi, niti jaz ne vem, res pa je, da so že tedaj, ko sem bila majhna, poznali ta izrek in trapili z njim naivne ljudi, prav tako, kakor je danes naredil z vami Jurež. Zdaj veš. V bodoče, upam, boš bolj pametna!«

Tisto popoldne smo stali otroci za Čofinovim skednjem in v sveti jezi dvigali drobne pesti. Iz hleva pa se je začul glasen krohot. Oj ti grdi, lažnivi Jurež...!

V SPOMINSKO KNJIGO

*Lepote polna je žioljenja cesta,
če gledaš nanjo z blagimi očmi;
doeh ozorov luč naj o srcu ti gori:
resnici in dobroti bodi zvesta!*

E. Gangl

KURENT

GUSTAV STRNIŠA

Kurent je doma v deveti deželi. Ko je bil še majhen deček, je služil v kraljevskem gradu za pastirja. Bil je živahen in vesel fantiček, da so ga vsi ljubili.

Na paši je vedno vil piščalke in na nje piskal, da je radostna pesem donela daleč na okoli.

Prigodilo se je, da je Kurenta slišala lepa kraljična, edina kraljeva hčerka. Poklicala je dečka k sebi in moral ji je zaigrati lepo pesem.

Kraljična ga je poslušala in deček ji je vedno bolj ugajal. Zdaj je moral večkrat v grad. Vedno je zasviral kako drugo pesem in vsak dan je bil kraljični bolj všeč, tako, da si ga je nazadnje zaželela za moža.

Pastir in kraljična se pa navadno poročita samo v lepih pravljicah, v resnici pa nikoli ne! Zato je deklica zaslutila, da bo tudi ona težko kdaj uslišana.

In res je kmalu zvedel stari kralj, kakšnega ženina si je izbrala, in takoj je bil slabe volje:

»Pastirja že ne maram! Naj raje poroči našega kuharja, ki je lepo debel in dostojen mož!«

Kralj pa ni hotel pokazati hčerki svoje nejevolje in jo žaliti, ker jo je imel preveč rad. Raje je skrivaj poklical kuharja in mu zaupal:

»V naši deželi je vedno manj dostojnih in modrih mož. Pomisli, kaj mi naredi moja hči! Zateleba se v pastirja in ga hoče za moža. Jaz sem si pa vedno mislil, da bi bil ti moj najboljši naslednik, lepo rejen si, pameten in dostojen človek. Pa tudi kuhati znaš in lahko boš dobro postregel vsem sosednjim vladarjem, ki ljubijo slastno jedačo. Tako si boš lahko zagotovil povsod prijateljstvo in mir ter boš srečno vladal.«

»O, Veličanstvo, če ste se za mene odločili, bom že temu bosopetniku pokazal, kaj znam!« se je napihnil kuhar in odhitel v kuhinjo, da bi se mu ne zasmodila svinjska pečenka.

In ko je dobil kuhar prvi prosti dan, se je lepo oblekel in šel obiskat svojega brata, ki je bil slaven čarovnik. Povedal mu je, kako in kaj, in ga prosil pomoči.

Čarovnik mu je takoj obljubil, da bo pastirja osramotil pred kraljično in še kralja tako ujezil, da bo Kurenta zapodil iz dežele.

Kuhar je pomirjen odšel domov, a čarovnik je odkrevsal v gmajno, kjer je Kurent pasel svoje ovčice.

Ko je čarovnik dospel do košate vrbe, od katere si je pastir vedno rezal veje za piščalke, je z ostrim nožem porezal vse veje in jih pometal v bližnji potok. Na najdebelejši vrbov izrastek je pa pritisnil svojo čarovniško palico in zamrmral:

»Zrasti dolga pet pedi,
da piščalko naredi
Kurent, Kurent, ta pastir,
ki je zasejal nemir!«

Naslednji hip je že zrastle nova veja, lepa in gladka kakor iz stekla. Čarovnik je po nji udaril in nadaljeval:

»Ko postala boš piščal,
glas tvoj vse bo razigral,
vsak bo plesal in norel,
ko zasliši te vesel!«

In že je odšel.

Še tisti dan je prišel Kurent pod večer po novo palico, da bi si naredil piščal. Ko je opazil, da so vse veje porezane, se je ožalostil. Toda edina veja, ki je ostala, ga je kmalu potolažila, saj je bila lepša kakor vse, kar jih je doslej odrezal.

Brž si je naredil piščalko in zapiskal.

Piščal se je oglasila, pa je dajala tako vesele glasove, da je pastir kar sam zaplesal.

Priplesal je do svojih ovčic. Ko so zaslišale glas piščalke, so začele noreti in skakati ter se vrteti kakor obsedene.

Plesoč se je Kurent vrnil s plesočimi ovčicami nazaj v kraljevski grad.

Kralj je sedel prav tedaj pri kosilu. Ko je začul piskanje, je skočil kvišku in zaplesal s krožnikom v roki, da se mu je pocedila juha po dragoceni žametni obleki. Tudi hčerka je zaplesala, se zasmejala in požugala pastircu.

V kraljevski kuhinji je pa plesal kuhar in vsa služinčad s posodami vred.

Kralj je same jeze prebledel in divje zarohnel.

Sele zdaj se je Kurent spomnil, da mora nehati, a bilo je prepozno.

Kralj je ukazal, da morajo Kurenta za kazen izgnati.

Tedaj ga je pa preprosta hčerka, da je dovolil, da se sme vsako leto vrniti, toda samo za en dan.

Kraljična mu je še vedno zvesta in kralj je izgubil že vsako nado, da bi poročila kuharja, ki je že postal ves betežen in star in tudi kuhati že več ne zna. Danes ali jutri se bo kralj pač odločil za Kurenta in ga vzel za svojega naslednika.

Kurent prihaja na svoji poti vsako leto za en dan tudi k nam. Tedaj je vse veselo, vse pleše, nori in vriska.

Ko pa postane ženin kraljeve hčere, ga ne bo več nazaj in tedaj ga bomo izgubili za vedno. Škoda zares, vsi ga bomo pogrešali! Mar ne?

DA STE JO POZNALI . . .

ZDRAVKO OCVIRK

*Da ste mojo mamico poznali,
bi gotovo zdaj z menoj jokali,
davno mi je že umrla,
a spomina nanjo leta niso strla.*

*Če se le domislim njenih lic miline,
dobrih nje oči topline,
mehkih rok in tihe hoje,
pa sem žalosten in mi hudo je.*

*Če pa spomnim se še na ljubezen njeno,
srce moje je nepotešeno,
po ves dan jo kličem in se jočem
in si jo nazaj imeti hočem.*

NA PUSTNI DAN

M. K.

»Juhu=hu — pustni dan!«

Ta dan je bil prav gotovo v vsem letu najveselejši za nas, kmečke otroke.

Če tudi je imela večina kmetov toliko gozda pri hiši, da si je nabavljala kurjavo — »iz svojega«, in bi nam nihče ne branil vzeti za pust par butar za drvarnice, vendar nas to ni mikalo.

»Drva za pust hočemo najti in zvleči skupaj sami,« tako smo sklenili in tako tudi storili.

Že par dni pred pustnim dnevom smo brodili po gozdu in nabirali suho dračje, odpadle vejice in veje, a tudi kakšno napol trhlo deblo smo zgrabili in ga sopihaje vlekli na kup, ki smo ga navadno napravili tam na Žibertovem griču.

Ko je na pustni dan zazvonilo Ave=Marijo, smo se temu kupu bližali kot kakšni vojščaki iz »Stare zaveze«, oboroženi z — metlami, iz katerih je bingljalo vse polno lesenega oblanja. Eden izmed nas — določili smo ga že preje — je s šopom slame zažgal kup, nato smo pa drug za drugim pritiskali k ognju metle, ki so na mah zagorele kakor mogočne baklje. Zdaj pa je bilo rajanje na višku.

Letali smo okrog goreče grmade kot napol nori, kričali, vriskali, mahali z metlami in prav nič nepričakovanega ni bilo, če te je kdo kar z gorečo metlo telebnil tja čez hrbet. Še danes se čudim, da pri tem ni bilo nikdar večjih nesreč. Za male praske ali za košček opečene kože se pa kajpak niti zmenili nismo.

To rajanje je trajalo tako nekam eno uro. V tem je izgorel kup in starši so nas poklicali k večerji.

Ampak — ta večerjal!

Mislite, da je bil navaden sokec ali kaša? Prebito se motite! Večerja na pustni dan pri nas na kmetih ni kar tako.

Jedli smo flancate, bobe, riž na juhi, dvoje vrst mesa in klobase. Oj, ta večerja, edina v letu!

Zdi se, kakor bi se z večerjo pustnega dne hoteli slovesno posloviti od vseh mesnih jedi, katerih potem nismo okusili prav do Velike noči. Pa o tem vam bom pripovedovala enkrat prihodnjič.

VINKO BITENC:

UGRABLJENI KRALJEVIČ

PRAVLJICA

Globoko je upognil život v premišljevanju, podpiral si glavo, ki je bila trudna in vroča od bolnih, morečih misli.

Koliko bi dal, da bi mogel še enkrat videti svojega sina. Pol svojega kneževstva, ne, vse, vse bi dal, pa naj si bo svojo kneževsko krono, samo da bi videl ljubljenega sina zopet živega in zdravega.

Žarek veselja mu je prešinil obraz.

Mogoče mu pa princa pripeljejo nazaj njegovi zvesti vojaki, ki so včeraj odjadrali v boj proti kletim morskim roparjem? In če ga ne pripeljejo, kaj potem? Ali bo mogel prenesti kruti udarec usode? Knezu se je spet stemnilo lice, mraz ga je stresel po vsem životu.

Mogoče ni storil prav, ko je kljub opozorilu v Esmeraldovem pismu dal povelje za odhod ladje? Ali ni sedaj življenje njegovega sina v nevarnosti? A če bi ladja ne odplula, ali je gotovo, da bi morski roparji poslali princa nazaj in ne bi zahtevali gorostasnih odkupnin, a nazadnje bi iz maščevalnosti vseeno pridržali princa in ga vzgojili za pirata?!

Med takimi dvomi je kolebal knez. Še globlje mu je klonila glava, sedel je, kakor da nima več življenja v sebi.

Nenadoma je dvignil glavo, lahna rdečica mu je planila v lica.

»Moreno!« je zaklical proti durim.

»Želite, Vaša Svetlost?«

»Prinesi mi pisalno orodje in papir!«

Moreno je odšel. Kmalu se je vrnil s tem, kar mu je bilo naročeno.

Knez don Pedro je sedel k mizi in napisal sledeči oglas:

Prebivalstvu mesta Valencije!

Včeraj so mi ugrabili morski roparji edinega sina in mojega naslednika, princa dona Fernanda, ki se je, nič hudega sluteč, sprehajal s svojo opico ob morju. Zato razglašam sledeče: Kdor mi pripelje princa živega in zdravega nazaj, mu podelim grofovski naslov in najlepše dragulje iz svoje zakladnice. Dotičnik bo deležen najvišjih časti, vedno mu bo odprta pot v moj grad.

Don Pedro, knez mauriške provincije Toledo.

»Naj pride moj prvi glasnik!«

»Da, Svetlost!« Moreno se je priklonil in odhitel. Takoj nato je vstopil Domingo, prvi glasnik kneza.

»Pokorno pričakujem povelja Vaše Svetlosti!«

Don Pedro se je vzravnal, pogledal glasnika v oči in mu izročil pisanje.

»Ta razglas objavi takoj po vsem mestu. Prečitaj ga tudi ljudstvu, ki bo danes popoldne zbrano pri bikoborbah. Pojdi!«

Glasnik Domingo je pozdravil in hotel oditi.

»Postoj, še nekaj! Ko opraviš s svojimi možmi ta posel, zajaši najhitrejšega belca in odjezdi proti Toledu. Tam sporoči predsedniku moje vlade, da se zaradi nastalih ovir še ne vrnem takoj v svojo prestolico. Pozdravi v mojem imenu predsednika vlade in reci, naj skrbi, da bosta vladala po vsej deželi mir in red, kakor doslej.«

»Vse storim po Vašem ukazu, Svetlost!«

Don Pedro se je izmučen zrušil v naslonjač.

Ob durih je stal paž Moreno.

Knez se je okrenil.

»Moreno,« je dejal. »Pridi bliže!«

Jadrno je skočil paž pred kneza.

»Kaj zapoveduje Vaša Svetlost?«

Z očetovskim glasom je dejal knez:

»Ti si bil zelo vdan princu, mojemu nesrečnemu sinu, kaj ne?«

»Da, Svetlost, zelo!«

»In žaluješ po svojem gospodu, Moreno?«

Paž je padel pred knezom na kolena, vroče mu je poljubil roko.

»Jaz bi dal življenje za svojega ubogega gospoda.«

Solze so mu kapale iz oči na tla.

Don Pedro se je otožno nasmehnil.

»Ti bi dal življenje za princa? Lepo je to, da si tako zvest, Moreno.

Pa upam, da ti življenja ne bo treba žrtvovati za princa, zakaj prepričan sem, da se bo moj sin še povrnil k nam. Kaj misliš, Moreno?«

»Da, Svetlost, gotovo se bo povrnil.«

»In potem boš spet vesel, Moreno?«

»Da, Svetlost, potem bom spet vesel. In opica Diki se bo tudi povrnila?«

Knez se je komaj premagoval, tudi njemu so silile solze v oči.

»Oh, ta pa bo prišla sama nazaj, ali pa se pripelje z ladjo. Vstani zdaj, Moreno. Kadar se vrne princ, te osvobodim; prost boš, lahko boš odšel, kamor boš hotel.«

Moreno je nemirno motril kneza.

»Da, Svetlost, toda jaz bi — «

»Kaj bi?«

»Jaz bi rajši ostal pri svojem gospodu, nimam nikogar na svetu, kaj mi hoče svoboda?«

Tako velika zvestoba je kneza močno ganila.

»Pa dobro, Moreno, saj boš lahko ostal, še boljše je tako. — No, zdaj pa me pusti samega, da si malo odpočijem.«

»Da, Svetlost!«

Veselo je skočil Moreno proti durim in tiho odšel.

6.

Pekoče sonce je palilo s sinjega neba velikansko areno, zgrajeno v obliki kroga. Pisane strehe, ki so jih imeli nekateri mogotci nad svojimi sedeži, da bi se ubranili žgočih sončnih žarkov, niso dosti pomagale.

Včasih je zavel lahen vetršč, ki je hladil potne obraze tisočernih gledalcev.

Ponosne španske señore (senjore-gospe) so neprenehoma premikale svoje pahljače, da je bilo videti, kakor bi vsepovsodi med gledalci frfotali pestrobarvni metulji.

Po vseh sedežih, ki so se dvigali v obliki stopnic vedno više, je vladalo kljub neznosni vročini nestrpno pričakovanje gledalcev. Skoro vsa Valencija se je bila zbrala, da se spet enkrat naužije bikoborb, da

se nenasitni pogledi množice nagledajo krutega umiranja ranjenih živali, da se njih vonj napoji vonja sveže krvi, ki bo pobrizgala beli pesek v areni. Kako čudne, neplemenite duše so morali imeti ti ljudje!

Četa toreadorjev (bikoborcev) v krasnih nošah je prijezdila na belih konjih v areno. Kakor orkan je zadonelo od vseh strani glasno pozdravljanje in ploskanje.

Jezdci so obšli vso areno in se potem postavili kakih deset korakov drug od drugega. Tako so čakali, da spuste divjega bika v areno.

Ljudje so že postali nestrpni in so glasno zahtevali pričetek igre, kajti vročina je postajala neznosna.

Očarljiv je bil pogled na vso to pestro množico po sedežih. Vse se je lesketalo, bliščalo se in se svetilo od samega srebra in zlata na oblekah bogatih meščank in meščanov. Vmes pa najrazličnejše barve priprostejših oblek, od nežno sinje in rumene do svetlozelene, svetlorjave in rožne. Kakšna krasota — in vendar, kako prazna srca pod temi oblekami!

(Dalje prihodnjič.)

ČAJEVEC PRIPOVEDUJE

MARKO VZHODNIK

Okoli enajstih zvečer je bilo, ko je debelušna kuharica Rezika nehala pospravljati v kuhinji in s počasnimi, drsajočimi koraki odkorakala v svojo sobico, da leže k počitku. Ko se je v kuhinji stemnilo, je bil to znak vsem dišavam in začimbam, ki so bile spravljene v lončkih, pločevinastih škatlicah in papirnatih vrečicah, da lahko nadaljujejo svojo, včeraj prekinjeno zabavo, ne da bi jih kdo motil. V trenutku so pričele vse vprek blebetati in same sebe hvaliti. Kava in sladkor, sol, poper, kumna, paprika, vsi so se šumno in burno pogovarjali. Iz nekega papirnatega zavitka je vmes nadušljivo kašljala bela moka in iz najglobljega kota omare se je oglasila z visokim glasom sladka kaša. Tudi janež in posušeni jabolčni olupki so se vmešavali v pogovor, iz predala pa sta godrnjali kumna in muškata. Nastal je tak vrišč, šumenje in prerakanje kakor v čebelnjaku med preplašenimi čebelami, da ni bilo mogoče razumeti nobene besede.

»Mir!« je končno zapovedala okrogla steklenica za olje in se našopirala na polici, s papirnatimi čipkami okrašeni. »Danes je čaj na vrsti, on nam pove svoje doživljaje, vsi drugi morate molčati!« — Kako je to pomagalo! V trenutku je nastala grobna tišina v kuhinji, kamor je le medlo pošiljala bleda luna svoje žarke. Sicer je sveže pražena kava še malce zagodrnjala in poredni poper je naskrivaj pihnil še nekoliko svojega žgočega prahu od sebe, da je pričel kristalni sladkor neusmiljeno kašljati in da so se pričele jabolčnim olupkom solziti oči. Toda mogočni ukaz steklenice z oljem je pomagal in čajevec je pričel s šepetajočim glasom pripovedovati svojo povest.

»Izhajam iz mogočne, plemenitaške rodbine. Rojen sem na Kitajskem, kjer me sadijo že več tisočletij in me vsi, bogati in revni, stari in mladi visoko cenijo. Moji občudovalci v daljni domovini me imenujejo »kraljico vseh rastlin«. Da, da, Orientalci, ti me veliko bolj častijo kakor pa Evropci, ki me poznajo šele dobrih 300 let, pa nimajo drugih besedi zame kakor: Dober je, kar navadili smo se nanj. Toda ceniti me znajo le moji rojaki, ki me tako ljubijo, da mi dajejo celo najlepša imena kakor »tekoči jantar, peneči se nefrit«.*

Umetniki, učenjaki in celo cesarji so se potegovali zame in me opevali v svojih delih najlepše, kakor si sploh morete misliti. Moji najboljši poznavalci so tekmovali med seboj pri sajenju in odkritju novih, izvrstnih vrst. Cesar Hei-tsung, ki je umrl pred približno 800 leti, me je naravnost oboževal. Vse svoje premoženje je potrošil, ko si je nabavljal razne redke čajne vrste. Spisal je celo knjigo o meni in o mojih dvajsetih vrstah, od katerih je slavil najbolj tkzv. beli čaj, ki je eden najboljših in najredkejših.

Takrat sem v svoji domovini veliko veljal, mnogo več kakor pa danes. V 9. stoletju in še mnogo pozneje so imeli n. pr. v Kantonu, velikem mestu na Kitajskem, največ dohodkov od carin na čaj. Neki kitajski minister, ki ni hotel za svoj čajni tovor plačati carine, je zgubil radi mene svojo odlično službo. Kako me je pa spoštoval šele kitajski pesnik Lu-Yi. Spisal ni zaman svojega slavnega, tri debele zvezke obsegajočega dela »Ha-king«, kar se pravi po naše »sveto pismo o čaju«. V tem delu opisuje najboljše čajne liste, da morajo biti nagubani kakor škornji tatarskih vojakov, da se morajo dati

* Jantar in nefrit sta dva draga kamena.

zviti kakor svileni rožnati papir in zopet odvti kakor megle, ki se dvigajo iz globokih prepadov, da se morajo svetiti kakor gladina jezera in biti vlažni in mehki, kakor drobna, od dežja namočena zemlja«. Toda to, kar sem vam pravkar povedal, boste težko razumeli. To znajo pravilno tolmačiti le moji rojaki Kitajci, ki so v tem pravi mojstri.

Ker so me tako častili, boste tudi razumeli, da so imeli Kitajci za pitje čaja posebne čajne prostore v hišah in javne čajarne, kakor imate v Evropi danes kavarne. Posebno izurjeni, visoko čislani čajni mojstri so tu mešali dragoceno pijačo, da so prišle do veljave moje najplemenitejše lastnosti. Obiskovalci čajarn so presedeli v teh prostorih ure in ure in se naslajali nad uživanjem čaja tako dolgo, da jih je omamil in da so padli v dolgo, lepih sanj polno spanje.

Kako grdo so pa ravnali z menoj Evropci. Proti koncu 16. stoletja sem prišel kot tujec k njim. Velike ladje so me prepeljale preko morja na Nizozemsko, odkoder so me počasi vpeljali v druge dežele, v Francijo, Rusijo, Anglijo in v Ameriko. Toda povsod sem moral kot začetnik preživljati težke čase. Med tisočem neprijateljev sem imel komaj enega prijatelja. Uživanje čaja so smatrali za grdo in nekulturno početje in trdili so, da zgubijo možje po uživanju čaja razum in bistrost, žene pa svojo lepoto. Kako smešno!

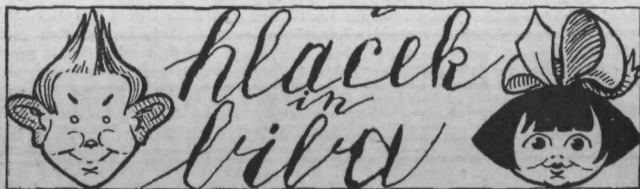
Kjer so le mogli, so mi delali neprilike. Posebno pa so me hoteli izgnati iz Evrope z visokimi carinami in cenami. Tako sem živel skoraj sto let le pri bogatih in samo knezi in kralji so si lahko v tistih časih dajali čajna darila. Hvala Bogu, zdaj je pa to čisto drugače! Danes igram veliko vlogo v trgovini in v gospodarskem življenju vsega sveta.

Nekoč sem postal celo brez svoje krivde povod za izbruh velike vojne. Bilo je to 28. septembra l. 1773. Angleži so namreč takrat neizrečeno povišali carino na čaj, ki je prihajal v Ameriko. Severnoameriški farmerji, ki so kuhali že itak hudo jezo na Angleže, so kar meni nič tebi nič pometali ves angleški tovor s čajem v morje. Pričela se je nato severnoameriška osvobojevalna vojna, ki je prinesla Amerikancem popolno osvobojenje iz angleške nadoblasti. Torej se imajo meni zahvaliti, da so danes na svoji zemlji svoji gospodarji.

Še nekaj bi vam rad povedal. Kako znan sem med svojimi rojaki, izprevidite lahko iz tega, da so me celo uvedli v svoje pregovore. Kitajci pravijo namreč, ko govorijo o ljudeh, ki so hladni in nimajo nobenega navdušenja v sebi, »da so ljudje brez čaja v sebi«. Tistim pa, ki se hitro razvnamejo in razburijo in so vročekrvni, obesijo pridevek, »da imajo preveč čaja v sebi«. Ali ni to najboljše izpričevalo za moj veliki pomen? Zato prosim tudi vas, da bi me v bodoče malo bolj spoštovali!»

Ko je čaj dokončal svojo povest, je kar zašumelo po vseh loncih, lončkih, škaticah in papirnatih vrečicah. Dišave in začimbe niso namreč niti malo slutile, da imajo v svoji sredi tako odličnega in plemenitega tovariša, ki je mnogo, mnogo potoval po svetu.

4. PUST

Pustni čas, ti čas norosti,
smeha, šal prinašaš dosti!
Kdor v predpustu se iznori,
laže potlej post drži.

Hlaček misli, misli, misli,
končno pametno izmisli:
„Biba, zdaj je slabo vreme,
pojdiva se pustne šeme!“

Biba se ne dá prositi,
hitro jame vkup nositi:
rjuhe, srajce, prte, krila ...
Oh, za kroj ne boče sila!

Hlaček bo za beduina,
temnega Sahare sina;
v halji, turbanu se kaže,
si z globinom lice maže.

Kaj bo Biba? Za Japonko!
Punče se zasmeje zvonko,
brž v kimono se ogrne,
na pošev oči obrne.

Tiho vsak se venkaj splazi,
da ju dekla ne opazi.
Mahneta jo po hodniku
kar h gospodu uredniku.

Ta gospod za mizo piše,
s čela potne kaplje briše,
pridno Zvonček urejuje,
zraven lepe pesmi kuje.

Baš ko je v največji vnemi,
vstopita dve pustni šemi,
a gospod se kar smehlja,
menda malce ju pozna.

Hlaček nekaj zablebeče,
po zamorsko vošči sreče,
Biba se po njem ravna:
kot Japonka se smehlja.

„Lenka, hitro sem potice
in sladkorčkov in medice!
Daj, pomagaj mi iz stiske,
ker visoke imam obiske!“

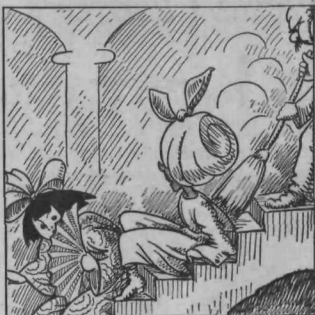
Ko sta se lepo podprla,
vrata za seboj zaprla,
vsa vesela, vsa v genotju
spet stojita na razpotju.

Zdaj pa k staremu gospodu,
tudi njemu bo po godu:
ves dan revež sam sedi,
zmerom kislo se drži!

To velita mala škrata
pa potrkata na vrata.
Glas osoren zareži:
„Kdo se tu okrog smoli?“

Trepetaje sta vstopila,
se globoko priklonila:
„Jutrovska popotnika
iščeva dobrotnika.“

Komaj Hlaček tako zine,
jezni mož za metlo prime,
po stopnicah ju podi,
da za njima se kadi . . .

IZ ZGODOVINE KROMPIRJA

Gotovo ste trdno prepričani, da so to hrano radi njene velike vrednosti in dobrega uspevanja pri nas v Evropi že od nekdaj sadili. Toda to je velika pogreška. Šele Sir Walter Raleigh (1552—1618), znani angleški raziskovalec, ki je odkril mnogo novih dežel in ustanovil v Ameriki kolonijo Virginijo, je prinesel iz te dežele okoli l. 1584. krompir na Irsko. Tu so pa ta koristni sadeži, ki je danes za naše življenje neobhodno potrebna hrana, zelo omalovaževali. Nekaj desetletij za tem je prišel krompir na Angleškem in Irskem kot posebnost tudi na kraljevsko mizo, kjer pa ravno tako ni postal priljubljen.

Šele Sir Francis Drake, slavni angleški pomorščak, si lahko šteje v čast, da je ustvaril krompirju kot ljudski prehrani na Angleškem ugodna tla. (Preje so domnevali, da je bil on tisti, ki je prinesel gomolje te rastline v Evropo, zato so mu postavili v Offenburgu v Nemčiji l. 1853. celo spomenik. Pozneje pa se je izkazalo, da je domneva le bajka.) Od njega je dobil gomolje botanik Gérard, ki jih je pričel saditi v svojem vrtu. Kmalu nato je postala saditev krompirja v Angliji in Irski splošna.

V Franciji se ima krompir zahvaliti tako hitri razširitvi le veliki lakoti, ki je vladala tam l. 1769. Kajti radi bede, kateri so bili posebno izpostavljeni nižji sloji, so bile oblasti prisiljene poseči po hrani, ki je bila cenejša od kruha. To nadomestilo je bil ravno krompir. Prvobornik, ki je dal narodu pobudo in nasvete za uživanje krompirja, je bil lekarnar Parmentier.

Tudi v Nemčiji so veliko pripomogle lakote, da se je krompir hitro razširil. Beda in splošno obubožanje prebivalstva za tridesetletne (1618—1648) in sedemletne vojne (1756—1763) sta bila zelo olajšana baš zaradi tega cenege in kot hrana zelo izdatnega živila. Pozneje, koncem 18. stoletja, so pa pričeli uporabljati krompir tudi za izdelovanje špirta in kot živilo za živino.

VEČERNA MOLITEV

JUTRINJA MOLITEV

MARIJANA ŽELJEZNOVA-KOKALJ

*Bogec ljubi,
angel tvoj
naj poljubi
me nocoj,
da bom spal,
sladko sanjal,
zgodaj zjutraj
priden vstal.*

*Bogec zlati,
sem že vstal,
hvala za pomoč,
spal sem celo noč.
Angelček krilati
bo pri meni stal,
kazal svet krasán.
Priden bom ves dan ...*

KAJ JE POVEDAL BOTER MATJAŽ

OSKAR HUDALES

5. Kitajski templji

Zadnjič sva s Frančkom brala v časopisu, da se Japonci in Kitajci zopet lasajo. Zanimalo naju je, kaki vroči ljudje so to, pa sva se namenila do botra Matjaža.

»Čujte boter,« sem rekel, »povejte nama kaj o Kitajcih! Vi gotovo mnogo veste o njih.«

Boter Matjaž se je nekako ponosno vzravnal:

»Toliko vem, da bi vama nekaj večerov znal pripovedovati o njih. Mnogo zanimivega bi lahko povedal, a najbrže, da bi bila razočarana, ker vem, da si jih predstavljata kot nekake prismuknjene ljudi, ki letajo okrog z dolgimi kitami in smešnimi skledami. Nekdaj so bili Kitajci precej taki, a danes je to drugače. Razmere so se spremenile tedaj, ko je dr. Sunjatsen, vodja Kitajcev, nagnal cesarja in ustanovil republiko. Od tistega časa se na Kitajskem vedno bolj pozna evropski vpliv. Od nekdanje kitajske kulture so ostali samo še spomeniki, bodisi da so to ljudje v notranjosti dežele, ki so obdržali stare navade, bodisi stare palače ali pa templji. Tri take pristne kitajske tempelje sem sam videl. Iz njih diha v resnici še ono staro kitajsko življenje, ki je nam tako tuje, morda celo smešno.

Nekoč me je zaneslo tudi v polotok Malaho. Tam biva mnogo Kitajcev. Prišli so tja v rudnike in obogateli. Danes se vozijo v avtomobilih, prebivajo v vilah in se po evropsko oblačijo. Toda to jih nič ne moti, da ne bi blizu mesta Renang, sredi palmovih in gumijevčevih gajev, vzdrževali čisto svojevrstnega templja. Ne moreta si misliti, kako sem se prestrašil, ko sem stopil v to svetišče. Nasproti mi je stopil rumenopolti svečenik in me s čudnimi, grgrajočimi glasovi opozoril na prebivalce tega templja. Spočetka jih še zapazil nisem. Šele ko sem se v polmračnem prostoru nekoliko razgledal, sem videl, da vsepovsod gomaze kače. Zelena, luskinasta telesa so se zvijala po tleh, plezala čez dragocene vaze, visela na okvirjih raznih slik in se obešala po vejah, zataknenjih za stebri. Vem, da sem prebledel kakor stena. Moj strah je zapazil tudi rumeni svečenik. Nasmehnil se mi je in me potolažil, češ, da živali niso strupene. Kljub temu sem le skrajno previdno stopal za njim, ko me je vodil po tem čudnem svetišču. Duhovnik mi je pravil, da se kače vsako jutro pojavijo v templju, kjer jim verniki pokladajo na oltarju dišeča kadila in košarice s kurjimi jajci. Ta jajca tekem dneva kače polagoma izpijejo in se zvečer vrnejo v džunglo. Zjutraj naslednjega dne prihajajo druga za drugo zopet v tempelj...

Tempelj veseljstva se imenuje neko svetišče sredi glavnega mesta Pekinga. V ogromnem, s stebri okrašenem dvorišču združuje to svetišče nad sedemdeset tempeljčkov, iz katerih se reže v obiskovalca najrazličnejši maliki. Tja prihajajo pobožni Kitajci na — spoved. Izvrše jo pa nekoliko drugače ko mi. Svoje grehe — pa tudi dobre lastnosti — napišejo na košček papirja in jih pokladajo na žrtvenike. Meni je najbolj ugajal otroški bog. Njegov kip je narejen tako, da mu po glavi, ramah, rokah, nogah in po telesu plezajo otroci. Celó iz vreč, ki jih nosi na hrbtu, gledajo otroške glavičice. K temu bogu se zatekajo v prvi vrsti matere, ki bi rade imele otroke, zlasti seveda — dečke. Tudi kmetje se zatekajo k njemu in ga prosijo za rodovitnost domačih živali. V to svrhu zažgo na njegovem oltarju papirnatega konjička. Nič nisem utegnil vprašati, če to tudi pomaga, ker sem moral hiteti iz mesta k nekemu drugemu templju. Pravijo mu zvonov tempelj. V njem hranijo Kitajci velik zvon, morda največji na svetu. Skrivnosten glas ima ta zvon in ves je posut z verskimi izreki. Ti izreki pa niso morda vklesani vanj, temveč vlití z zvonom vred. O tem zvonu mi je tempeljski čuvar povedal sledečo zgodbo:

Zvon bi moral biti vlit in povelje nekega cesarja. Delo pa se je livarju dvakrat ponesrečilo. Cesar mu je zagrozil, da ga dà ubiti, če se mu ponesreči še v tretje. Neki zvezdogled je takrat povedal livarjevi hčerki, da mora v to svrho darovati svoje življenje. Ko je livar v tretje poizkusil vlití zvon, je hčerka skočila v razbeljeno kovino in — delo se je posrečilo. Deklica je morala umreti, zato ima zvon, kakor pravijo Kitajci, tako mil in tožeč glas.«

Boter Matjaž nama je pokazal tudi nekaj slik iz teh templjev. Uprav smešen in grozen obenem se nama je zdel storoki bog Budha in če bi mogla, bi se tudi midva tako našemila zdajle — za pust. Ali bi vas bilo kaj strah pred nama?

DROBNE ZANIMIVOSTI

Iz masti, ki se nahaja v človeku, bi se dalo napraviti 7 kosov mila, iz železa, ki je v človeku, žebelj; sladkorja ima človek 6 kock, apna toliko, da bi se mogla pobeliti ptičja kletka; iz fosforja bi se dalo napraviti 220 vžigalic. Vrednost vseh snovi v človeku znaša 40 dinarjev.

Nigerijci (prebivalci angleške kolonije Sudan v Afriki) smatrajo bele krokodile za svete živali.

Grenlandija, največji otok na naši zemlji, je mestoma pokrita s 300 m debelo ledeno skorjo.

Republika San Marino v srednji Italiji je edina država v Evropi, ki nima nobene železnice.

Petdeset let star človek porabi do tega leta 35.000 litrov tekočin.

Razlika med 1% in 2% ni 1%, temveč 100%.

Črvi sicer nimajo ušes, slišijo pa vsak zvok s pomočjo svojih živcev.

VESELE IN ŽALOSTNE ZGODBE NAVIHANEGA KUŽETA
PRIPOVEDUJE MARIJA GROŠLJEVA

PREDPUST

OJ, PREDPUST, TI PREŠMENTANI ČAS!

V KUHINJAH VZHAJA SLADKO, RAHLO, RUMENO
TESTO, KI BO SKORO ZACVRČALO V RAZBELJENI MASTI
IN SE NAPELO V ZLATE, BELO OPASANE PUSTNE KROFE.

OJ, PREDPUST, TI PREŠMENTANI, NAVIHANI ČAS!
OTROCI SE VESELE IN NORE, SE OBLAČIJO V PUSTNE ŠEME,
ZBIJAJO ŠALE IN PLAŠIJO IN STRAŠIJO VELIKE IN MALE.

ŠESTLETNE ŽABICE SE OBLEČEJO V STARE BABICE, FAN-
TIČKI SO HUDIČKI Z ROŽIČKI, NORČKI IN ZAMORČKI TER
PAJACI Z MUŠTACI.

OBRAZEK ZAKRIJE KRINKA, PA NI VEČ NOSKA AMPAK
RUMEN KLJUN IN DEKLETCE PRIZNA BREZ OVINKA, DA
JE GOSKA IN SE ZAZIBLJE VIGA — VAGA IN ZAGAGA.
KONJIČEK ZACEPETA V ČRNIH ČEVELJČKIH IN ZAREZ-
GEČE OD SREČE, DA JE UŠEL IZ HLEVCA: »IHABA, NIHČE
ME NE POZNA!« OSLIČEK ZAMIGA Z UMETNIM REPKOM IN
— ČE SE SPODOBI ALI NE, KAJ VAS BRIGA, GLASNO ZA-
RIGA:

»I-A, I-A, PROSIM SENA!«

TAKO NORI DROBIŽ VSENAVSKRIŽ, NAGAJA, RAJA IN
RAZSAJA, SAJ JE PREDPUST.

IN DA BOBI V TEM NORČAVEM ČASU NE BI BIL PUSTNA
ŠEMA!

I SEVEDA JE BIL, PA KAR ČETVORNA: TESTENA ŠTRU-
CA, POLŽ, KOZEL IN PUJSEK.

BOBI NA DEBELI ČETRTEK

BOBI NEKAJ RAD BI VEDEL:
ČE BO DANES KROFE JEDEL.
PRTIČ VZDIGNE IN POGLEDA,
KAJ POD PRATOM SKRIVA SKLEDA.

SKLEDA SE NEVARNO KREČE,
BOBI, ČUVAJ SE NESREČE!
KDO BI SLUŠAL OPOMINE —
LOP — POD SKLEDO BOBI ZGINE.

TESNA JE TESTENA PEZA,
NE ZRAHLJA JE PASJA JEZA,
BOBI JE TESTENA ŠTRUCA,
JOJ, ČE ZNALA BI TO MUCA!

LE POČASI IN S TEŽAVO
POMOLI SPOD SKLEDE GLAVO,
RAD BI VEN IZ ČUDNE JEČE,
PA JE POLŽ IN SKLEDO VLEČE.

KO PRIVOZI JO DO KOTA,
VES IZ SKLEDE SE IZMOTA.
LIJE MU TESTO S TELESA,
ZLEPLJENA IMA UŠESA.

V NOS, OČI, TESTO MU SILI,
BOBI KIHA, PIHA, CVILI,
LAHKŌ GRE NA MAŠKARADO,
BOBI IMA KOZJO BRADO.

DA TELESCE SI OTERE,
URNO V SOBO JO UBERE,
NA PREPROGE IN FOTELJE
SAME PUSTNE KROFKE STELJE.

UGLEDA NUŠKA GA UBOGA,
VIKNE: »PUJSEK TI, NADLOGA,
ČAKAJ LE, ZA MAŠKARADO
Z BIČEM BOŠ DOBIL NAGRADO!«

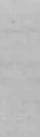
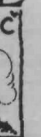
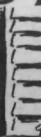
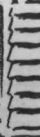
DEČEK IZ SIROTIŠNICE

POVEST

ARNOST-ADAMIC

Priloga k listu "Slovenski narod"

Naslednje jutro so časopisi prinesli vest, da je detektiv Trdina s svojim psom Drenom razkril vlomilsko družbo, ujel zloglasnega Cincina s pomagači vred, otel ugrabljenega trgovčevega sina Iva Strgarja, za katerega je tolpa hotela izsiliti visoko odkupnino. Neki od stavek dolgega poročila se je glasil:

»Včeraj zvečer sta iz deške sirotišnice v ... skem predmestju ušla dva dečka. Ko so ju pogrešili, so preiskali vse poslopje, vrt in dvorišče, a ni ju bilo mogoče najti. Nočna čuvarica je med tem pogrešila žepno svetiljko. Takoj je bilo jasno, da sta mlada nepridiprava pobegnila, posebno še, ker je manjkala njuna boljša obleka in obutev. Pozvani detektiv g. Trdina je takoj zaslísal vse osebe in otroke. Sestra Teofila je med drugim izpovedala sledeče:

Ta dan je bil eden izmed učencev zelo zamíšljen in je na stavljeno vprašanje odgovoril tako raztreseno, da je bil zaradi tega kaznovan. Baš ta napačni odgovor je g. Trdina tako bistro umno raztolmačil, da je takoj začel energično zasledovanje skozi požiralnik, ki je nameščen na vrtu sirotišnice in vodi v podzemске odtočne kanale. Kakor je pokazal potek dogodkov, je imel g. Trdina tudi to pot prav ter je s tem dokazal svoje izredne zmožnosti.

Naše mesto je lahko ponosno...«

Bine in Tonek sta vdano prenesla vse neprijetne odredbe, kakor so: zapor v sobi, zabrana medsebojnih pogovorov in slične neugodnosti. Pri vsem tem sta občutila notranjo zadovoljnost nad svojim dejanjem. Mahoma sta si pridobila celo ugled med sovrstniki, ki so spoštljivo prodajali zijala, kjer sta se pokazala. Sama sta se delala, kakor da vsega tega ne vidita. Kmalu ju je posnemala vsa sirotnija, ki je budno skušala ujeti vsak najmanjši gib, da bi se jima vsaj na zunaj približala. Preriya je oživela, tam je bilo videti neznansko mnogo rjovečih levov, lovcev, vmes so jahali drug za drugim Indijanci z lokom iz bezgovine v rokah. Na dvorišču se je vadilo snaženje nosov, grizenje nohtov, plazenje po tleh, zavijanje z očmi in je bilo sličnih čudovitosti toliko, da so začele sestre resno premišljevati, kaj in kako. Odločile so se, da bo oba neugnanca treba odstraniti iz zavoda.

Kakor že povedano, se Bine in Tonek odtlej nista dosti menila za zijačaste tovariše. Ne morda radi junaštva, ne. Ves dogodek je pretresel njuno pojmovanje o svetu in močno ohladil domišljijo. Skupno prestana nevarnost ju je še bolj združila. Že popreje sta se igrala le bolj zase, sedaj sta se umaknila iz družbe.

Nekoč je v vrtnem jarku Bine streljal krokodila — to pot je bil Tonek žival. Nabralo se je pa okoli njiju toliko radovednežev, ki so z zanimanjem občudovali novo »lekcijo«, da je slednjič »krokodilu« presedalo. Skočil je torej iz struge, planil med začudeno radovednost, podrl par mokronoscev in jo odevrl pod smreke. Bine pa za njim. Tam sta se ustavila in skrila za debela. Mladina se je najpoprej prestrašena razpršila; a kmalu se je povrnila, obstopila jarek in že se jih je nekaj spravilo na trebuh. Ob navdušeno kričeči spremljavi so se »krokodili« na vso moč z vsemi štirimi, s trebuhom ob tleh poganjali skozi umazani in ozki odtočni jarek. To je seveda brž povzročilo razumljivo pohvalo sester, ki so vse udeležence odlikovale po zadnji strani s palico, ki v ta namen še dandanes raste v domovini krokodilov.

Bine in Tonek sta se skrila za debli in molče opazovala to predstavo. Oba sta se zamislila.

»Mislim,« je počasi začel pogovor Tonek, »da je v resnici vse drugače.«

»Kaj?«

»Ne ustrelil vedno lovec krokodila, včasih tudi krokodil lovca požre.«

»Seveda ga, a mene ne bi.«

»Tudi tebe bi požrl.«

»Če bi se pazil?«

»Tudi oni lovci se znajo paziti in so previdni, a jih vseeno.«

Misli so se zasukale, zavedla sta se, da vlada v stvarstvu neka sila, ki se ne ozira na človeške želje.

Bine je skušal ugovarjati.

»Če je tako, zakaj sva pa srečno prišla iz kanala, kaj?«

»Da, zakaj sva pa ušla?«

»Res je, hotela sva proč, še vedno sva tu« — se je vdal Bine.

Zazrla sta se na dvorišče, kjer so kaznovani otroci po dva in dva drobili korake po pesku. Skozi smreke je potegnil vetrič in prvi jesenski list se je prizibal mimo drobnih iglic. Tonek ga je pobral.

»Glej, kostanjev list, odkod neki ga je zaneslo?«

»Od tamle — z griča nad cerkvijo. — Kostanj bo zrel.«

»In midva ga ne bova pobirala.«

Po kosilu sta bila klicana k sestri prednici.

»Kaj sta zopet napravila?«

Tonek je odkritosrčno pogledal prednici v oči.

»Ali moreva kaj, če so tako neumni?«

Droben smeh, ki ga nista opazila, je hušknil prednici od oči do ust.

»Kdo se je pa domislil, če ne vidva, modrijana?«

»Res — midva, ne bova več« — je zatrdil Bine.

»Vedno obljubujeta, a poboljšata se ne.«

»Sedaj bo drugače.«

Prednica se je silila z resnostjo.

»Samo...« Tonek bi rad nekaj vprašal.

»No, no, kaj — samo, le povejta!«

»Ali smeva nekaj prositi?«

»Kaj takega?«

»Služit naju dajte!« je goreče poprosil Tonek.

»Kam si pa oliko spraviš? Kako se reče?« — se je oglasila prednica precej strogo.

»Prosim, častita sestra prednica, midva bi rada šla služiti.«

Prednica je malo pomislila, stopila k dečkoma, položila roko Binetu na glavo, Toneku na ramo. Paglavca sta kar zijala, kaj takega še nikoli ne.

»Revčka sta, brez staršev oba. Mesto njih smo mi, vsa strogost je bila potrebna, da smo vaju ukrotili. Mnogo skrbi sta nam nakopala in se večkrat slabo obnašala. Naj bo pozabljeno, če se bosta poboljšala. Obljubita?«

Pa še kako, kar solze so se strkljale po skesanih licih, še obrisati sta jih pozabila, tako sta bila ganjena siromaka.

(Dalje prihodnjč.)

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

1. MALI GENERAL (Čampa Ivan.)

Pazi, kje stoji in koliko ima peres za kapo!
Klicaja ne šteje za črko!

2. ŠTEVILČNICA

1 2 3	oziralni zaimек,
2 4 1 2	žensko ime,
3 2 4 2	poškodba,
4 5 6 2	ruska reka,
5 3 2 3	državni zaklad,
6 7 2 1	prometno sredstvo,
2 6 2 3	pripadnik mongol. ljudstva,
7 5 6	zver.

Prva navpična vrsta pové vesel čas.

3. ZLOGOVNICA

I I	moško ime,
I II	ostanki zgorelega telesa,
I III IV	ptica,
I IV	koroška gora,
IV I	cunje,
I II III IV	postni dan.

4. SKRIVALNICE

Naša kuma nudi sladko. Kako se piše ta žena?

Moj oče šibe nikoli ne rabi. V katerem mestu?

Gliste so žive cevi. Kdo je to izgovoril?

5. SESTAVLJALKA (Sestavil J. W.)

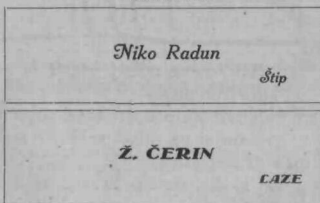
Iz naslednjih 24 zlogov sestavi osem besed:

aj — av — če — de — dov — ga — gu
iv — ja — je — ken — ko — li — lo —
mir — na — na — ra — ruj — stra — šči
— tec — vič — živ.

Besede značijo: 1) večji kraj na Notranjskem; 2) celino; 3) bivšega jugoslovanskega ministrskega predsednika; 4) prirodni pojav pozimi; 5) pritok Save v Dravski banovini; 6) mesto na Primorskem; 7) avstralskega sesavca; 8) mesto v Dravski banovini.

Pričetne črke in nato četrte črke, čistane navzdol, povedó znan pregovor.

6. POSETNICI

Kaj sta ta dva moža po poklicu?

7. ZASTAVICA V PODOBAH

RESITEV UGANK IZ PETE ŠTEVILKE

1. Novo leto, Vodoravno: 3. da; 4. som; 5. kje; 6. a, e; 9. ost; 11. voz; 12. in; 13. nit; 14. kap; 16. iza; 18. osa; 19. ni; 20. črn; 21. oko; 23. rž; 26. dr. Navpično: 1. kis; 2. les; 3. dravska; 7. oje; 8. me; 10. Savinja; 15. oni; 17. Zvonček; 22. sir; 24. žir; 25. vir.

2. Dvozložnica, Sava, kava, lava, Java.

3. Lestvica. I. Aleksander. II. Kara: djordje. Vodoravno: 1. ladja; 2. krona; 3. ar; 4. oj; 5. drvar; 6. romaj!

4. Družba z Dolenjskega. Domači kraji posameznih smučarjev so: Novo mesto, Dobropolje, Lavrica, Ribnica, Velike Lašče, Višnja Gora, Metlika, Kostanjevica.

5. Številčnica, Drevo, vedro, redov, Dover.

6. Besedna uganka. Ban, banja, luka, Luka, Banjaluka.

7. Obratnica. 1. meso — osem; 2. oda — Ado; 3. Job — boj; 4. sir — ris; 5. trebuh — Hubert; 6. Rab — bar; 7. alt — tla; 8. nič — čin; 9. Apis — sipa. Ime: Mojstrana.

Vseh sedem ugank so pravilno rešili:

Marjanca Lauterjeva, Darko Vovk, Rasto in Tatjana Svajgarjeva, Marjanca Tomšičeva, Miloš Babič, Erna Leitnerjeva, Dušan Rojnik, Malči Šmekova, Ivče Hladnik, Marija Grozdnikova, Milena in Marko Hribernikovi, Gusti Zakrajškova, Olga Bernikova, Pavelček Pehani, Anton Rohnč, Stanko Petelin, Peter Savnik, Iva Tavčarjeva in Milenca Kosmova, vsi iz Ljubljane; Danka Pečarjeva, Vida in Alenka Kovarčičeva, Dušan in Boris Dernovšek iz Maribora; Albina Izlakerjeva z Bleda, Stojan Drašček iz Zaloga pri Ljubljani; Božica Roševa iz Dola pri Hrastniku; Elza Počivalšek s Krškega; Nada Belšakova iz Velike Nedelje; Ladislav Petrovčič iz Most.

ZA SMEH

UČITELJ: »Janezek, po čem spoznamo starost kokoši?«

JANEZEK: »Po zobeh, gospod učitelj!«

UČITELJ: »Lej ga no, saj kokoš vendar nima zob!«

JANEZEK: »Kokoš jih nima, toda mi jih imamo, gospod učitelj!«

MAMICA: »Marko, ali bi rad malo torte?«

MARKO: »Ne.«

MAMICA (začudeno): »Kaj pa bi rad, Marko?«

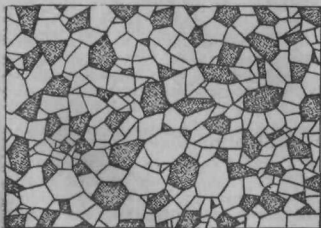
MARKO: »Veliko tortel!«

OČKA: »Ali ti nisem že tolikokrat povedal, da ne smeš kazati s prsti na ljudi!«

MIRKO: »Očka, saj kažem samo s kazalcem!«

SKRIVALNICA

Kje je tekač?

Cipek in Capek v eni potezi!

ZAPUŠČENO DETE

Nimam matere, očeta,
sestre ne in bratca,
nikdar nisem jih poznala,
le pri tujih sem doma.

Nikdo me lepo ne vpraša,
jezni in osorni so,
pravijo le: Ta ni naša,
vzeli smo jo kar tako.

Travnik, gozd mi je najljubši,
tjakaj gonim čredo past,
temu tožim svoje boli,
ker oba sva tuja last.

Tam, na trati, počakala
bom preljubo mamico,
ki pri meni bo ostala,
da hudo mi več ne bo.

A pokril je snežec beli
travnik, gozdič in polje,
v gosto meglo zakopali
moje skromne so želje.

B. Z.

PUST VAŠKEGA PASTIRČKA.

Jeseni je pasel Štefelinčev Blaže kravice. Zelo rad je opravljal to službo, kajti odtegnil se je z njo marsikateri, za njega skrajno dolgočasni šolski uri. Pa še nekaj je vabilo mladega fantiča na pašnik. Tam se je shajal s starejšimi pastirji, ki so si smeli privoščiti že kakšno svalčico. Ni čudno, Blaže se je privadil kajenju.

Pozno jeseni je moral Blaže zapustiti planino, zakaj živinica je pomulila zadnjo travico. Nič kaj mu ni prijalo življenje v vasi. Obiskovati je moral tudi šolo in brezskrbno življenje je bilo pri kraju.

Oj, kako je zdehal v šoli! Nadvse pa je pogrešal tobaka, ki ga doma ni mogel dobiti. Večkrat je že poprosil mater za dinar s trdnim namenom, da si kupi cigarete, ali vest v mladem srcu je bila močnejša. Vendar pa je bila želja, najti skriti kotichek in v miru malo pokaditi, tako silna, da ga je prignala do naslednega sklepa.

Pust, praznik brezskrbne mladine, je prišel. V šoli so bili otroci kaj nemirni. Skoro bi bili pozabili povedati učitelju, da pojde Štefelinčev Blaže popoldne v maškare, da jih gospod ni sam vprašal, zakaj da Blažeta ni v šoli.

Vstala je Veparjeva Marjanica in povedala, da je pravil berač »Korlec«, da pojde Štefelinčev Blaže v maškare. Fantiček je bil tako nepreviden, da si je izposodil od klepetavega Korleta starodavni klobuk, suknič in pastirsko malho. Škodoželjno so se smejali otroci, gospod učitelj jih je pokaral in se zamislil.

Na skednju Štefelinčeve kmetije se je preoblačil Blaže. Kako silno velik in moder se je zdel danes sam sebi! Saj je imel pri sebi tudi cigarete! Mater je opeharil zjutraj za denar. Zatrjeval je, da kupi zvezek. Šel pa je namesto v šolo v bližnji trg kupiti cigarete. Vest se mu je oglasila in ni si jih upal kupiti v domači vasi.

Prevzetna misel je rojila v mladi glavici, ko je krenil na cesto. »Oj, kako bodo ugibali otroci, kako se jezili, zakaj spoznati me pač ne more nihče«, si misli Blaže.

Kaj kmalu je imel Blaže veliko občudovalcev in spremljevalcev. Ponosno je korakal med njimi in jim poredno pihal dim svalčice v obraze. A, nenadoma — o joj, o joj, kaj se je zgodilo!? Dve močni roki sta odrinili otroke in pred Blažetom je stal gospod učitelj. Blaže se je nehote odkril in s klobukom je izginila z glave tudi lalulja in z njo zvezane brke in brada. Grohot, vpitje se začuje iz vseh grl. Pred vaško mladino je stal osramočeni Blaže.

Skesano je stopal fantè poleg gospoda učitelja proti domu. Staro in mlado se je trlo za njima, stari so mu dajali nauke, pomilovali Štefelinčevu dobro mater, mladež pa se mu je poredno rogala in zbijala šale. Oj, Blaže, Blaže, kaj bo sedaj?

Res, bridke solze je točil naš Blaže. Prijetno je dišalo po bobih in slanini, a ničesar ni smel okusiti. Vrhutega pa ga je kaj neprijetno skelelo po zadnji plati. Oče ni štedil leskovke.

Premišljeval je dečko svoje nepremišljeno dejanje in se iz srca kesal. Zalostno se je obračal proti oknu, okoli katerega so se gnetli radovedni otroci. Vsak je hotel videti poraženega junaka, ki si bo za vse življenje zapomnil to blamažo.

Stanislav Sedlak.

Dragi gospod Doropoljski!

Prihranil sem si tri kovače, da bi si kupil lepo slovensko mladinsko knjigo. Ali bi mi hoteli sporočiti, katere knjige so izšle prav v zadnjem času. Zelo Vam bom hvaležen za nasvet.

Z vdanimi pokloni!

Janez Smrečnik, Ljubljana.

Odgovor:

Ljubi Janezek!

Najprej moram pohvaliti Tvojo štedljivost, potem pa nameram, da si hočeš kupiti knjigo. Saj je čitanje ena najlepših in najplemenitejših zabav.

Za danes Ti svetujem naslednji najnovejši knjigi: če imaš rad pesmi, boš imel veliko užitka s Kapusovo zbirko: Pesmice iz prirode, če pa raje čitaš prikupen drobiž, si brž nabavi Manice Komanove novo knjigo: Slike, zgodbe, šale — vse za moje male.

Zdravo!

Gospod Doropoljski.

Visokospoštovani g. Doropoljski!

Silno sem vesela svojega pisma v Vašem koticu, še bolj pa me je razveselil Vaš odgovor. Ker ste me prosili, da naj Vam in Vašim koticarjem opišem strašno rudniško nesrečo v našem kraju, Vam to prav rada storim.

V torek, 29. novembra minulega leta se je začelo po »koloniji« vpitje in vrvenje. Zvedelo se je namreč, da se je v rovu vzgal motor, torej je umevno, da so bili rudarji v rovu v življenjski nevarnosti. Zene, katerih možje so bili na »sihtu« dopoldne, so se že jokale, ker so pač smatrale svoje možje za mrtve. Kdo more popisati strah, grozo, jok in obup teh ubogih žen! Ure, ki so jih ta dan preživele v strašni negotovosti pred rovom, so bile pač najdaljše v njih življenju. — Šele popoldne ob štirih so rudarji — reševalci prinesli na nesilnicah 6 mrtvih rudarjev. Zdravnik je poizkusil vse, kar je vedel in znal, a rudarjem ni bilo več pomoči. Zene in otroci so udarili v obupen jok, ko so videli mrtve možje, očete in brate. Da bi videli Vi, g. Doropoljski, ta strašni prizor! Mrtve rudarje je hodilo kropit vedno dosti ljudi, rudniški g. ravnatelj je vsakemu poslal veslik šopek cvetic.

Nikdar še nisem videla toliko ljudi kot takrat, ko se je vršil pogreb teh šestih

rudarjev. Bil je jako lep, najbolj pa je bil žalosten pogled na šest krst, za katerimi so stopali globoko potrti sorodniki. Kako žalostno jim je tulila rudniška sirena v slovol žalostno, a čbenem lepo je bilo videti v spredu dolgo vrsto rudarjev s prižganimi jamskimi svetilkami. Še nikdar ni bilo v Hrastniku toliko ljudi, kot ta dan. — Sicer ste pa gotovo vsi o pogrebu kaj čitali ali videli slike v časopisih, zato ga ne bom opisovala natančneje. Vsega tudi prav točno ne vem, ker sem bila bolna, imela sem zlatenico. Gotovo bi g. Doropoljski ne bili zadovoljni s tako obširnim pismom, saj se zavedam, da nisem samo jaz Vaša koticarica. Zato pa bom rajši še v prihodnje kaj napisala, da bodo danes tudi ostali Vaši koticarji ugledali svoja pisma z imeni v Vašem cenjenem koticu.

Prejmite obilo pozdravov od koticarice

Anice Pogačnikove,

učenke 7. razr. dekl. nar. šole v Hrastniku.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Taka pisma, ki res nekaj povedo, saj se na naši ljubi zemlji zgodi toliko zanimivega, bi mi morali pošiljati vsi moji koticarji.

Poročila o šolskih proslavah, novice z doma in vasi, opisi izletov in zabavnih dogodkov, to je roba za naš koticček.

Zdravo! Na svidenje!

Gospod Doropoljski.

Velecenjeni g. Doropoljski!

Prosim, da bi dali tudi moje skromno pisemce v koticček. Sem že tretje leto naročnica »Zvončka«. Hodim v Le razred državne realne gimnazije v Mariboru. »Zvonček« mi je zelo všeč. Vselej, kadar pride poštar, hitim gledat, če mi je že prinesel »Zvončka«. Ostala bom lepemu listu zvesta prijateljica.

Vesele pozdrave od Vaše čitateljice

Ljube Založnikove, Maribor.

Odgovor:

Draga Ljuba!

Ker si že prvošolka, Te pa lahko takole nekaj vprašam:

Etes-vous appliquée, à l'école?

Est-ce que vous aimez le français?

Lepo Te pozdravljam!

Gospod Doropoljski.

Minuli mesec je dopolnil 50 let gospod prof. dr. Rudolf Molè, ki ga vsaj po imenu vsi »Zvončkarji« prav dobro poznamo, saj nam je med drugim poslovenil iz poljščine znameniti roman pisatelja Ossendowskega: Zivljenje in prigode šimpanzke Kaške.

Petdesetletnico rojstva je pred kratkim praznoval ugledni slovenski slikar gospod Maksim Gaspari, znan po svojih pristno slovenskih kmečkih motivih. Naš list šteje slavljenca v krog svojih najboljših sotrudnikov.

V Mariboru so pričeli ponovno z izkopavanjem grobov iz bronaste dobe. Skupno je bilo dosedaj odkritih in raziskanih 73 grobov. Najnovejša odkritja pa so spravila na dan zelo dragocene predmete, tako majhen kipec iz gline, veliko število bronastih okraskov in celo množino glinaste posode najraznovrstnejše oblike.

Koncem l. 1932. je bilo v naši državi 47.880 radioaparatorov v rabi.

V Banja Luki je umrl začetkom tega meseca Alija Musilović, star 109 let, najstarejši meščan Banja Luke. V Banja Luko se je preselil iz Prizrena pred 70 leti.

V bližini Novega Sada je naletel neki kmet pri delu v kamnolomu na ogromno gnezdo gadov, ki so spali zimsko spanje. Ko so se živali predramile, jih je z lopato pobil preko 85.

Po uradni statistiki je v Jugoslaviji v prometu 18.000 avtomobilov.

Neki angleški letalski poročnik je nedavno prelefel z letalom Himalajsko gorovje, najvišje gorovje na svetu, kamor še ni stopila človeška noga. Povzpel se je 8500 m visoko.

Najstarejši bankovec na svetu iz leta 1399. pred Kristusom hranijo v azijskem muzeju v Leningradu. Bankovec je iz Kitajske in je na njem natisnjen datum, številka, podpis mandarina (kitajskega višjega uradnika) in seznam kazni za ponarejevalce.

V Bukarešti se vrši vsako leto na obali reke Dimbovice posebna verska svečanost, pri kateri vrže kralj precejšen križ v vodo, nakar planejo meščani za njim in ga vrnejo kralju.

Ravnateljstvo muzeja v mestu Perugia (Italija) je odkrilo v neki jami blizu mesta podzemsko skladišče žita, graha in fižola, ki je staro preko 4000 let in popolnoma ohranjeno. Gotovo je, da so to ostanki zaloge pastirskih narodov, ki so že sejali žito.

Navzlic letošnji dosedaj razmeroma mili zimi, je zapadel koncem preteklega meseca v Španiji sneg in pobelil glave celo častiljivim palmam v Madridu.

V Kordovi na Španskem se je začela rušiti mošeja (turška molilnica) z imenom Mezquita, zadnja izmed 600 mošej, ki so jo v 16. stoletju prenovili in spremenili v katoliško katedralo.

Šestletna Švedinja Urika Ringstrandova je pravcata čudodelnica v računanju. Obiskuje šele ljudsko šolo in preseneča znan-

stvene in zdravniške kroge s svojo izredno nadarjenostjo za računske naloge. Množičev najtežjih ulomkov na pamet v nekaj trenutkih je njena posebnost.